

Vojáci ve válce - Proč to dělá?

Co budeme sledovat: V této kapitole se budeme zabývat násilím za války a tomu, co mohlo vést vojáky, aby se chovali násilně.

Co je naším cílem: Seznámíme se s životem jednoho konkrétního vojáka a člena SS. Budeme zkoumat důvody, které mohly vést příslušníka nacistických jednotek k dobrovolnému podílení se na genocidě evropského židovstva za druhé světové války. Budeme přemýšlet o tom, z jakých zdrojů můžeme o vojákovi a o jeho chování za války čerpat informace a za jakých okolností vznikly.

1) Prohlédni si obrázek. A doplň bubliny. Co si lidé na fotografii myslí/říkají?

2) Přečti si následující text a vyplň tabulku pod textem.

Josef Blösche se narodil roku 1912 ve Frýdlantě v severních Čechách. Pocházel z německé rodiny, jeho otec měl farmu a hostinec. Od mládí se angažoval ve spolcích sudetských Němců. Později vstoupil do Sudetoněmecké strany a poté, co byly Sudety přičleněny k třetí říši, se stal členem nacistické strany, SS a gestapa. Během války působil ve varšavském ghettu, podílel se na jeho likvidaci a odvezení židů na místo, odkud byli deportováni do vyhlazovacího koncentračního tábora Treblinka, ale mnoho z nich sám usmrtil. Pronásledoval a vyhledával Židy, kteří se před transportem ukryli, terorizoval obyvatele ghetta, podílel se na potlačení povstání. Židé mu přezdívali „Frankenstein“ kvůli jeho brutalitě a vraždění. Po válce žil nenápadný rodinný život ve východním Německu (NDR), oženil se a měl dvě děti.

Teprve v roce 1967 se přišlo na to, že je jedním z hledaných válečných zločinců. Důležitou roli sehrály oficiální fotografie pořízené příslušníky jednotek SS z varšavského ghetta, podle nichž byl Blösche identifikován. Byl zatčen a o dva roky později popraven za válečné zločiny, konkrétně za podíl na vyhlazení 300 tisíc varšavských Židů a zavraždění až dvou tisíc osob.

- 3) Přečti si zdroje 1–4. Jak chování vojáků hodnotili čtyři různí lidé? Postupně vyplňuj tabulku: zjisti, kdo o vojácích hovoří, za jakých okolností, s jakým časovým odstupem a jak chování vojáků hodnotí?

1. Zdroj 1: Vzpomínka židovského obyvatele varšavského ghetta:

„Byli to obyčejní Němci z malých nebo středně velkých měst, poměrně mladí, dvacet dvacet pět let. A tito lidé směli být najednou drsní, mohli střílet, vraždit, znásilňovat. Všechno směli.“

Vzpomínka Marcela Reicha-Ranického, nuceného obyvatele varšavského ghetta. Zdroj: Der SS-Mann. Josef Blösche – Leben und Sterben eines Mörders [SS-Mann. Josef Blösche – život a smrt vraha, dokumentární film], Německo 2004.

2. Zdroj 2: Výpověď vojáka před soudem roku 1969:

„Soudce: Domy byly vyklíženy. Židé, mezi nimi děti, vycházeli se zdviženýma rukama. Vy jste stál s automatickou puškou proti malému chlapci, který byl vámi vyveden z budovy, ruce měl vzhůru. Jak lidé v těchto chvílích reagovali?“

Blösche: Byli značně vystrašení.

Soudce: To lze dobře vidět na tomto chlapci. Jaké myšlenky vám běžely hlavou?

Blösche: Tenkrát, při likvidaci zbytku ghetta, člověk celkem o ničem nepřemýšlel.

Soudce: Váš denní chleba, žádné pohnutí ve vašem obličejí.

Blösche: Něco takového bylo k vidění během likvidace každý den.“

Část výpovědi Josefa Blösche před soudem v roce 1969. Zdroj: Heribert Schwan – Helgard Heindrichs: Der SS-Mann. Josef Blösche – Leben und Sterben eines Mörders, Mnichov 2003.

3. Zdroj 3: životopisná kniha z roku 2003, jejímiž autory jsou novinář a psychologka:

„Posuzujeme-li strukturu osobnosti Josefa Blösche – introvertní, vnitřně nejistý (chyběly mu dobré zkušenosti), úniky k představám o své velikosti – zdá se logické, že se před válkou zapojil do organizací, které bojovaly proti existenci sudetských Němců v Československu (k nimž patřil). Blösche dostal možnost přenést svoji méněcennost na jiné. Nejdříve byl jeho obrazem nepřítele Čech, později Žid.“

Zdroj: Heribert Schwan – Helgard Heindrichs: Der SS-Mann. Josef Blösche – Leben und Sterben eines Mörders, Mnichov 2003.

4. Zdroj 4: rukopisná poznámka vojáka na fotografii:

„Osoba na fotografii v uniformě SS, s automatickou puškou a motoristickými brýlemi na helmě jsem já. Foto ukazuje mě jako příslušníka gestapa ve varšavském ghettu se skupinou příslušníků SS při jedné z deportačních akcí.“

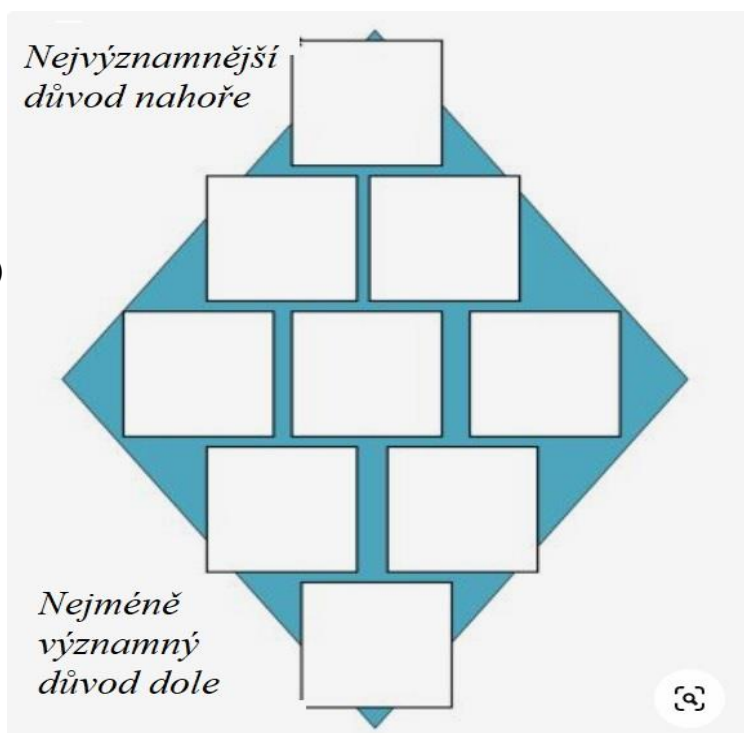
Tato slova si napsal Josef Blösche na zadní stranu fotografie den po svém zatčení v lednu 1967. Zdroj: BStU

Vyplň tabulku podle zdrojů - **Hodnocení Josefa Blösche**

	Kdo vzpomíná/vypovídá? (jméno a role)	Proč vzpomíná/vypovídá ?	S jakým časovým odstupem od popisovaných událostí vzpomíná/vypovídá?	Jak popisuje chování a osobnost Josefa Blösche?
1.		natáčeli s ním rozhovor do dokumentárního filmu		
2.				
3.				
4.			24 let	

4) Co mohlo mít vliv na jednání Josefa Blösche? Vyplň strukturu DIAMANTU. Nahoru nejvýznamnější důvod, dolů nejméně významný. Přiřaď do diamantu písmena A - I

- A) vědomí beztrestnosti
- B) plnění rozkazu
- C) pohrdání Židy jako podřadnou rasou
- D) potěšení z utrpení druhých (sadismus)
- E) otupělost k násilí
- F) prostředí ghetta
- G) dřívější účast na zabíjení
- H) strach o vlastní život
- I) pomsta za padlé spolubojovníky

5) Nyní odpověz na badatelskou otázku “Proč to dělá?”

Na fotografii vidíme....	
Voják na fotografii se jmenuje....	
Hlavní důvod, proč to dělá....	
Dělá to zřejmě i proto, že....	
Vliv na jeho jedná má také...	
Je důležité zkoumat, proč lidé v minulosti dělali takové věci protože....	
Může nám to pomoci....	